

Lars Hedegaard

GENERALDIREKTØREN

DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK-0999 København C
T +45 3520 3040
www.dr.dk

Marie Rørbye Rønn
D +45 3520 3628
E mrr@dr.dk

12 08 2013

Kære Lars Hedegaard,

Du har den 10. juni 2013 klaget over Deadline på DR2 den 17. marts 2013, hvor du blev interviewet. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du den 30. juni klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og lavet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'MR' followed by a flourish.

Maria Rørbye Rønn

Generaldirektør

Kopi: Journalen

Redaktionschef Naja Nielsen
Journalistisk chef, Deadline, Heidi Robdrup
Nyhedsdirektør Ulrik Haagerup
Jurachef Peter Skov
Projektmedarbejder Marianne Juul

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør
Klage over interview i Deadline d. 17. marts 2013.

Et båndet interview med formanden for Trykkefrihedsselskabet, Lars Hedegaard, blev bragt i Deadline søndag den 17. marts. Interviewet omhandlede bl.a. det attentatforsøg, som Lars Hedegaard blev udsat for godt en måned tidligere, samt forskellige aspekter af Lars Hedegaards syn på islam.

Interviewet var i de følgende uger genstand for en heftig debat om, hvorvidt Lars Hedegaard fik en fair behandling.

Først den 10. juni klagede Lars Hedegaard formelt til DR Nyheder over interviewet. I klagen, der var stilet til nyhedsdirektør Ulrik Haagerup, skrev Lars Hedegaard bl.a.:

"Der var mange halve sandheder i den flodbølge af insinuationer, Martin Krasnik serverede under det såkaldte interview med mig i Deadline den 17. marts 2013.

Jeg vil koncentrere mig om de tre mest graverende.

I interviewet hævder Martin Krasnik, at den eneste kilde til Helle Merete Brix, Torben Hansens og min tolkning af den såkaldte Mekka-erklæring fra 1981, som vi har behandlet i bogen I krigens hus (2003), var en person ved navn Serge Trifkovic. Som han direkte sagde: "[Din kilde] er én mand, det er en... én mand, en serber, der hedder Serge Trifkovic, der var rådgiver for en prominent krigsforbryder i Serbien og har forsvaret den serbiske borgmester, der stod bag kz-lejren i Omaskama." ... "Det er den eneste kilde, der er i den her bog." ... "En serbisk krigsforbryder!"

For det første er det ikke sandt, at Serge Trifkovic er krigsforbryder, hvad lektor Bjarne Gjesing grundigt har dokumenteret (<http://www.sappho.dk/krasniks-pastaeda-krigsforbryder.htm>) – uden at Martin Krasnik har været i stand til at gendrive det.

For det andet er det ikke korrekt, at vores eneste kilde er Trifkovic. Vores primære kilde er Mekka-erklæringen selv. Vi omtaler i bogen Mekka-erklæringen på to sider, og her fremgår det, at der er henvist til selve erklæringen (i note 109), ligesom en reference til erklæringen bringes i bogens bibliografi. Ved en simpel sammenligning af Trifkovics tekst i bogen The Sword and the Prophet (2002), som var den Krasnik henviste til, med vores tekst fremgår det endvidere, at vi bringer uddrag af Mekka-erklæringen, som ikke er at finde hos Trifkovic.

Da Krasnik – i modsætning til mig, der ikke anede at jeg skulle afhøres i fodnoter til en ti år gammel bog – har haft alle muligheder for at forberede sig, kan jeg ikke komme til anden konklusion end at han bevidst har villet føre seerne bag lyset i håbet om, at jeg ikke kunne huske en fodnote. Og naturligvis i den hensigt at hænge mig ud som useriøs historiker.

Martin Krasnik påstod, for det tredje, at "du bliver mere og mere isoleret selv blandt de argeste islamkritikere". Som dokumentation for denne påstand henviste han til den norsk-amerikanske forfatter Bruce Bawer. Det var en mildt sagt besynderlig påstand, idet samme Bawer havde bidraget til det festskrift, Frem for alt frihed, der blev udsendt i forbindelse med min 70-årsdag den 19. september 2012.

I betragtning af Martin Krasniks påståede interesse for min person er det besynderligt, at han ikke har læst dette centrale skrift, som havde foreligget på tryk et halvt år inden interviewet.

I festskriftet skriver Bawer (i forbindelse med et møde, vi havde haft for år tilbage): "I was stirred by his seriousness, his intellect, his deep historical perspective. ... The torments he has been put through in recent months by the Danish judiciary have only proven that he was right all along about everything he has raged against – and have proven, too, that he was every bit as strong and insuperable a champion of liberty as he seemed to me on that evening."

Bruce Bawer har i øvrigt selv taget afstand fra Martin Krasniks påstande. Det har han gjort i nettidsskriftet Sappho.dk (den 19. marts 2013), hvor han bl.a. skriver:

"I et forsøg på at underbygge påstanden [om at L.H. "bliver mere og mere isoleret selv blandt islamkritikere"] citerede Krasnik en artikel fra januar 2010 fra Weekendavisen, der citerer mig for at ytre ubehag over Lars' venlighed over for Vlaams Belang.

Ja, det er sandt: Lars og jeg har været uenige i synet på Vlaams Belang. Her er en nyhed:

I modsætning til vores jihadist-fjender er Lars og jeg og andre islamkritikere ikke indrulleret i en ensrettet hær, slavebundet af en overordnet tyrannisk ideologi. Tværtimod er vi ofte uenige om en række ting og diskuterer højlydt indbyrdes. Det er det, man kalder tankefrihed og er præcis det, vi forsvarer.

Hvis Krasnik ville vide, hvad jeg mente om Lars, kunne han have sendt mig en e-mail. Det gjorde han ikke. Eller han kunne have citeret de seneste udtalelser, jeg er kommet med om Lars." [min udhævnings, L.H.]

Bawer omtaler sit og andres indlæg i festskriftet til mig og bemærker, at det består af en række "hyldest-tekster til Lars fra en lang række venner, kolleger og beundrere fra hele verden". Og Bawer konkluderer: "Mere og mere isoleret? Næppe."

Og videre:

"Hvad Krasnik angår, så har han måske givet os alle sammen det endelige svar på det gamle spørgsmål: Præcis hvor dybt kan en journalist synke?"

Som bl.a. disse tre punkter viser, kom Krasniks i sin speak med usandfærdige påstande om mine kilder og om min påståede isolation. Påstande, der ifølge ham selv har skadet min troværdighed, jvf. hans udtalelser til Ræson om det "substantielle sammenbrud for højrefløjen i islamdebatten: De argumenter og påstande, som Lars Hedegaard har stablet på benene, var så skrøbelige, at der ikke skulle særligt meget til for at få dem til at falde sammen."

Den 19. juni 2013 svarede Deadlines redaktionschef Heidi Robdrup på klagen på vegne af DR:

"I klagen rejses tre punkter:

1. Du hævder, at vært Martin Krasnik i den pågældende udsendelse påstod, at Serge Trifkovic er krigsforbryder.

Men som du selv angiver, sagde Martin Krasnik helt præcist, at Trifkovic har været rådgiver for en krigsforbryder, nemlig den tidligere bosnisk-serbiske præsident Plavsic. Anden gang, Martin Krasnik brugte udtrykket "en serbisk krigsforbryder", var det også Plavsic, der blev henvist til.

2. Du hævder, at det ikke var korrekt, da Martin Krasnik fremførte, at Trifkovic var eneste kilde i forhold til behandlingen af Mekka-erklæringen i bogen "I Krigens Hus".

I udsendelsen siger Martin Krasnik, at Trifkovic er eneste kilde til fortolkningen af Mekka-erklæringen i omtalte bog. At der i bogen bringes uddrag af selve Mekka-erklæringen bidrager ikke til, at der kan tales om flere kilder på fortolkningen af samme.

3. Du hævder, at Martin Krasnik i den pågældende udsendelse uretmæssigt påstår, at "du bliver mere og mere isoleret, selv blandt de argeste islamkritikere".

I udsendelsen blev flere islamkritikere citeret, en af dem var Bruce Bawer. Citatet

fra netop Bawer stammede fra 2010 og faldt i forbindelse med Trykkefrihedsselskabets beslutning om at invitere det belgiske parti Vlaams Belang til København for at tale. Vlaams Belang udspringer af partiet Vlaams Blok, der blev dømt til opløsning i Belgien efter at have rejst tvivl om antallet af dræbte jøder under Holocaust. Bruce Bawer udtalte dengang, at "Det har givet mig en dyb personlig smerte, at den mand (Hedegaard, red.) hvis forsvar for sekulære og liberale værdier var en inspiration for mig, har valgt at alliere sig med et parti, der åbent er modstandere af disse værdier".

Det er korrekt, at Bruce Bawer efter interviewet i Deadline fornyede sin opbakning til dig, men han vedkender sig fortsat kritikken fra 2010. Et faktum, som også indgik i undertegnedes indlæg i Berlingske 20. marts 2013 som svar på Søren Krarups kronik om samme emne.

Vi mener ikke, at Bruce Bawers senere udtalelser ændrer ved Martin Krasniks grundlæggende påstand om, at "du bliver mere og mere isoleret". I udsendelsen citeres udover Bawer også medforfatteren til bogen "I Krigens Hus" og tidligere medlem af Trykkefrihedsselskabet Helle Merete Brix. Hun skrev i forbindelse med udgivelsen af det festskrift, du selv omtaler, følgende:

"Men igennem årene blev det i stigende grad vanskeligere at diskutere med dig. Din pen blev mere uforsonlig, mere vred. Det blev sværere at se, hvad du egentlig var for". Indlægget blev afvist til festskriftet, men blev publiceret af Helle Merete Brix selv. Brix har i øvrigt efter udsendelsen fornyet sin kritik.

I udsendelsen citeres også den amerikanske blogger Charles Johnson, grundlægger af bloggen Little Green Footballs.

DR kan derfor ikke give medhold i, at der i udsendelsen 17. marts 2013 blev fremført usandheder relateret til de tre ovenstående klagepunkter."

Den 30. juni ankede Lars Hedegaard afslaget til lytternes og seernes redaktør. I anken fastholdt han sine oprindelige klagepunkter og uddybede sin kritik på baggrund af svaret fra redaktionen.

Jeg har nu gennemgået sagen og afleverer hermed min indstilling:

Anken fra Lars Hedegaard (fra den 30. juni) følger og udbygger de samme tre hovedpunkter, som var kernen i den oprindelige klage:

For det første klages der over, at værten i interviewet beskriver en kilde (Trifkovic) fra bogen *"I krigens hus – Islams kolonisering af Vesten"* fra 2003 af Lars Hedegaard m.fl. som en *"serbisk krigsforbryder"*, hvilket ifølge Lars Hedegaard er faktisk forkert.

I redaktionens oprindelige svar på Lars Hedegaards klage, afvises kritikken fordi værtens beskrivelse af *"en serbisk krigsforbryder"* henviser til den forhenværende præsident i Republika Srpska, Biljana Plavsic (som Trifkovic har været rådgiver for). Plavsic blev ved domstolen i Haag i 2003 blev dømt for krigsforbrydelser begået under krigen i Bosnien i 1990'erne. I sin anke til lytternes og seernes redaktør bemærker Lars Hedegaard hertil, at Plavsic ikke har noget med sagen at gøre, og at omtalen af hende derfor måtte have til hensigt at udstille Hedegaard som en person, der *"plejer omgang med krigsforbrydere."*

For det andet klages der over værtens påstand i interviewet om, at Trifkovic er den eneste kilde i bogen til den såkaldte Mekka-erklæring fra 1981. Dette er ifølge Lars Hedegaard faktisk forkert, idet der i bogen er henvist direkte til Mekka-erklæringen, og fordi bogen i øvrigt indeholder uddrag fra erklæringen, som ikke er at finde hos Trifkovic. Ifølge Lars Hedegaard var formålet med at bringe denne fodnote fra en 10 år gammel bog på banen *"at hænge mig ud som useriøs historiker,"* i det værten – ifølge Hedegaard – uretmæssigt beskyldte ham for overhovedet ikke at have læst Mekka-erklæringen.

Min kommentar

De to første klagepunkter tager begge udgangspunkt i følgende ordveksling, som fandt sted i interviewet i Deadline d. 17. marts:

(...)

MK: *"Her [i bogen "I krigens hus" fra 2003, jmol] skriver du om Mekka-erklæringen fra 1981, som blev underskrevet af 40 muslimske statschefer, og her så vi, skriver du på side 93, sammenhængen mellem de muslimske udflytterkolonier, altså indvandrerne, og den fælles mission, altså den fælles mission om at overtage magten i Vesten. Jeg har læst den erklæring fra Mekka, og der står ikke noget som helst om en mission om at overtage Vesten, magten i Vesten..."*

LH: *"Det gør der jo, det..."*

MK: *"Hvor har du det fra?"*

LH: *"Jamen, jeg har læst erklæringen, og..."*

MK: *"Men det står ikke noget om det."*

LH: *"Det står..., hvis du læser erklæringen om..., som går ud på, at man skal bevare forbindelsen, altså de muslimske udflyttersamfund skal for enhver pris bevare forbindelsen med deres hjemlande og med den ideologi, som de er kommet med."*

MK: "Jo, men det..., I får det meget klart til at lyde som om, at der ligger her en samlet plan om en magtovertagelse ved masseindvandring til Vesten, og det er der ikke noget som helst om."

LH: "Jamen, det ligger i selve islams ideologi, at sådan er det."

[...]

MK: "Din kilde, Lars Hedegaard, for at påstå, at der sad 40 muslimske statschefer i starten af 80'erne og planlagde en masseindvandring, der skulle overtage magten i Europa, det er én mand. Det er én mand, en serber, der hedder Serge Trifkovic, der var rådgiver for en prominent krigsforbryder i Serbien og har forsvaret den serbiske borgmester, der stod bag kz-lejren i Omarska. Det er den eneste kilde, der er i denne her bog på det dokument. Den eneste kilde."

LH: "Nej, det passer ikke."

MK: "Jo, det er den eneste kilde, der er i din bog, der påstår..."

LH: "Altså, jeg kender ikke..."

MK: "... at der var en plan, en aftale om at overtage magten i Vesten. En serbisk krigsforbryder!"

LH: "Altså, jeg kender ikke manden. Jeg tror, at der er én henvisning til Trifkovic, som..."

MK: "Ja, og det er lige der, hvor I taler om masseudvandringen som en planlagt magtovertagelse."

[...]

Hvad angår Lars Hedegaards første klagepunkt, fremgår det tydeligt af interviewet, at den omtalte person, Trifkovic, har været rådgiver for en dømt krigsforbryder. Da værten umiddelbart efter omtaler "en serbisk krigsforbryder" må seerne nødvendigvis opfatte udtalelsen i denne kontekst. Det er kun Biljana Plavsic, der omtales som serbisk krigsforbryder. Det er faktisk korrekt jf. Haag-dommen og må anses for en oplysning, det er fuldt forsvarligt og relevant at nævne.

Hvad angår det andet klagepunkt, så indeholder den omtalte bogs afsnit om Mekka-erklæringen fra 1981 (s. 93-95) to noter: Den ene til Trifkovic' bog "*The Sword and the Prophet: Islam, History, Theology, Impact on the World*" fra 2002 (note 108) og den anden til selve Mekka-erklæringen (note 109). Henvisningen til Trifkovic følger et afsnit, der udlægger Mekka-erklæringen som "en forsigtigt formuleret understregning af sammenhængen mellem Dar al-Islam [det område, som er underlagt islamisk herredømme, jmol] og udflytterkolonierne og af deres fælles mission."

Det er således fuldt forsvarligt, at studieværten omtaler Trifkovic som bogens eneste kilde til *tolkningen* af Mekka-erklæringen - udover forfatterens egne vurderinger.

Lars Hedegaard har yderligere henvist til, at hans udlægning af Mekka-erklæringen især bygger på dette afsnit:

»Alle muslimer, selv om de taler forskellige sprog, har forskellig hudfarve, bor forskellige steder og adskiller sig fra hinanden på andre måder, udgør én eneste nation, knyttet sammen af fælles tro (...) idet de påtager sig én opgave over hele verden.«

Det står selvfølgelig forskellige debattører frit for at tolke denne formulering. Men det er helt relevant, når studieværten henviser til, at der i erklæringens ordlyd ikke fremgår nogen kobling mellem muslimsk udvandring til Vesten og islamisk herredømme.

Da Lars Hedegaard konfronteres hermed i interviewet, svarer han:

"Jamen, det ligger i selve islams ideologi, at sådan er det".

Lars Hedegaard får rig mulighed for at forklare sig om sagen i interviewet. Der er på den baggrund ingen anledning til at kritisere interviewet på de to første af de tre klagepunkter.

For det tredje klages der over, at værten uden tilstrækkelig dokumentation påstod, at Lars Hedegaard *"bliver mere og mere isoleret, selv blandt de argeste islamkritikere."*

Hedegaard påpeger blandt andet, at islamkritikeren Bruce Bawer, som værten i interviewet citerer fra et interview i Weekendavisen fra 2010, sidenhen har udtrykt sin støtte til Lars Hedegaard, og at Bawer efter Deadline-interviewet har kritiseret værtens brug af udtalelserne til Weekendavisen i 2010.

Den her omtalte del af interviewet forløber således:

MK: "(...) Lars Hedegaard, du nævner..., du spørger, hvorfor jeg lige nævner de her personer. Jeg kunne godt have nævnt nogle andre personer, som jo en gang var dine allierede, dine venner, endda en slags beundrere. For eksempel en person, der hedder Bruce Bawer, som er amerikaner, bor i Norge, som er en af de mest seriøse kritikere af politisk islam. Her er, hvad han siger: "Det har givet mig en dyb personlig smerte, at den mand, hvis forsvar for sekulære liberale værdier var en inspiration for mig, har valgt at alliere sig med et parti", altså *Vlaams Belang*, det belgiske parti, "der åbent er modstander af disse værdier." Et andet eksempel, - du kommer til orde om to sekunder - et andet eksempel er Charles Johnson, en af dem, der overhovedet begyndte at advare mod islamisme og jihadisme, han siger: "Nu da jeg er blevet klar over hans" - altså dine, Lars Hedegaard - "ekstreme udtalelser, vil jeg gerne tage ham med på listen over de anti-jihadister, der er

blevet kuk-kuk," som han siger det. "Han er tydeligvis en ekstremist, han associerer sig med fascistiske og advokerer for vold og burde forbigås af anstændige mennesker." *Lars Hedegaard, du bliver mere og mere isoleret, selv blandt de argeste islamkritikere.*"

LH: "Det er meget morsomt, at du nævner det der. For det første så..., jeg husker det godt. Det var en historie, der kom frem i Weekendavisen. Der sagde denne her Johnson, han sagde, at han kendte mig jo godt. Sagen var den, han havde aldrig mødt mig, vi har aldrig talt sammen. Nu du nævner Bruce Bawer, så er det vel ikke nogen..., jeg kan vel godt tillade mig at sige, at jeg har fået mails fra Bruce Bawer her for nylig, som gerne vil være med til at..."

MK: "Men det var sikkert efter, du blev forsøgt myrdet?"

LH: "Det er rigtigt, ja. Det er rigtigt."

MK: "Det er jo klart. Derfor kan han synes jo, at du er tydeligvis..."

LH: "Prøv at spørg ham, om han synes, at jeg er fascist, altså."

MK: "Nej, men det giver ham en dyb personlig smerte, at du vælger at alliere dig med dem, du allierede dig med."

LH: "Jamen, jeg allierer mig da ikke med nogen."

MK: "Sidste år der fortalte Helle Merete Brix, der skrev denne her bog her sammen med dig, der gik hun ud af Trykkefrihedsselskabet. Hun prøvede at skrive et indlæg i et festskrift for dig. Det blev ikke godtaget, det blev afvist, og her skriver hun, at du er ude af stand til at lytte til andre synspunkter end dine egne, du har et krav til dine samarbejdspartnere om fuldstændig enighed."

LH: "For det første..."

MK: "Det ligner efterhånden en tanke, gør det ikke?"

LH: "Lad mig nu lige sige noget, ikke, i stedet for, at du snakker hele tiden. Nej, det ligner ikke nogen tanke. Altså for det første: Jeg havde ikke noget med festskriftet at gøre. Altså, jeg ved slet ikke, at man lavede et festskrift, så hvis du ønsker at antyde, at man har sendt tingene igennem mig til godkendelse, så er det fuldstændig forkert. Du kan spørge redaktøren af festskriftet om det var sådan, det fandt sted. Jeg vidste ikke noget om det der. Jeg ved ikke, hvorfor det blev afvist, men det er jo formentlig fordi, Helle Merete skrev et eller andet, som ikke havde noget med sagen at gøre."

MK: "Lars Hedegaard, altså det..."

LH: "Og jeg bliver ikke mere og mere isoleret, det kan jeg godt fortælle dig."

MK: "Men her taler vi altså om ret respekterede folk på den islamkritiske højrefløj, kan man kalde det, den islamkritiske fløj, der alle sammen siger, at du har gang i noget, som simpelthen er løbet helt af sporet."

Min kommentar

Studieværten bruger en række Hedegaard-kritiske udtalelser fra andre hårde islamkritikere til at hævde, at Lars Hedegaard bliver mere og mere isoleret – også blandt tidligere allierede.

Lars Hedegaard har ret i, at dette ikke er en fuldt dokumenteret kendsgerning. Deadline-chefen har i sit svar henvist til en række relevante udtalelser, der tyder på, at det forholder sig således, men der foreligger ikke en samlet og fuld dokumentation fra redaktionens side.

Det centrale i sammenhængen er imidlertid, at påstanden bruges til at stille et kritisk og relevant spørgsmål, som giver Lars Hedegaard god mulighed for at forklare den støtte og den opbakning, som han selv mener at have.

Studieværten har ret og pligt til at stille kritiske spørgsmål og følge op, hvis den interviewede taler udenom. Der bør imidlertid netop være tale om kritisk udspørgen og ikke om, at studieværten fastslår sine egne konklusioner vedrørende forhold, der ikke er faktuelle.

Da den omstridte formulering imidlertid alene bruges til at rejse spørgsmål, som Lars Hedegaard umiddelbart får mulighed for at svare på, er der ikke grundlag for at rejse kritik af interviewet.

Konklusion og sammenfatning

Lars Hedegaard klage er centreret omkring de tre forhold:

- Præsentationen af Trifkovics baggrund
- Omtalen af Trifkovic som kilde til tolkning af Mekka-erklæringen
- Påstanden om at Hedegaard er blevet mere isoleret

Vedrørende præsentationen af Trifkovic bør kritikken afvises. Trifkovic præsenteres som rådgiver for en krigsforbryder. Det er en relevant kendsgerning at fremhæve i et kritisk spørgsmål.

Vedrørende diskussionen om tolkningen af Mekka-erklæringen og spørgsmålet om Hedegaards isolation, er der tale om udlægninger, som kræver at den kritiserede part har direkte mulighed for at svare, kommentere og afvise. Det var netop, hvad der skete. Netop som led i kritiske spørgsmål var de nævnte forhold helt relevante at fremdrage.

Ofte betyder en kritisk, pågående og insisterende udspørgen, at den interviewede bliver bedre, skarpere og mere præcis i sine svar. Det skete ikke i dette tilfælde. Således indeholder Lars Hedegaards indlæg i klagesagen netop en række af de forhold, han kunne have brugt i selve interviewet. Det betyder imidlertid ikke, at hverken spørgsmål eller interviewform var forkert.

Netop en så markant samfundsdebattør som Hedegaard kan og bør udsættes for kritisk udspørgen. Det er en vigtig del af den frie debat. Alle de spørgsmål, der blev stillet i interviewet, var relevante som led i en sådan udspørgen. Havde Hedegaard

svaret med alle de argumenter, han har omtalt under klagesagen, var det muligvis blevet en bedre og mere spændende diskussion. Det sker imidlertid jævnligt, at man som debattør kan ærgre sig over noget, man i en live-debat ikke fik fremført. Til det er i denne sammenhæng kun at sige: Debatten går videre.

Jeg indstiller på denne baggrund, at Lars Hedegaards samlede klage afvises.

Jacob Møllerup, 31. juli 2013